



C/2024/884

6.2.2024

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Uusia omia varoja koskeva mukautettu paketti”

(COM(2023) 330 final) ja

”Muutettu ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 muuttamisesta”

(COM(2023) 331 final/2–2021 0430 (CNS))

(C/2024/884)

Esittelijä: **Katrīna LEITĀNE**

Yhteisesittelijä: **Philip von BROCKDORFF**

Lausuntopyyntö	Euroopan komissio, 18.7.2023 Euroopan unionin neuvosto, 19.7.2023
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava jaosto	talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus
Hyväksyminen jaostossa	5.10.2023
Hyväksyminen täysistunnossa	25.10.2023
Täysistunnon numero	582
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	169/04/04

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) pitää tervetulleina komission pyrkimyksiä ehdottaa uusia omia varoja ja varmistaa EU:lle vakaa ja kestävä talousarvio. EU:n talousarvio on yksi peruspilareista EU:n taloudelliselle yhdentymiselle ja sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle sekä sen maailmanlaajuiselle kilpailukyvyllä pitkällä aikavälillä.

1.2 ETSK kannattaa monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 väliarvioinnin ehdotusta kasvattaa asteittain EU:n omia varoja suhteessa jäsenvaltioiden BKTL-perusteisiin tuloihin. Covid-19-kriisin aiheuttama talouden taantuma, NextGenerationEU-väline, elpymis- ja palautumistukiväline, Ukrainan elpymiseen myönnetty tuki, strategiseen riippumattomuuteen tähtäävät toimintapolitiikat sekä oikeudenmukainen, vihreä ja digitaalinen siirtymä ovat vaikuttaneet EU:n talousarviotarpeisiin, ja ne tarkoittavat, että jäsenvaltioiden rahoitusosuutta EU:n nykyisiin omiin varoihin on lisättävä.

1.3 ETSK kannattaa myös yleisesti Euroopan komission esittämää uusia omia varoja koskevaa mukautettua pakettia ja ymmärtää, että se on väliaikainen ja rajoittuu NextGenerationEU-välineen rahoittamiseen käytettyjen määrärahojen takaisinmaksuun.

1.4 ETSK kehottaa Euroopan parlamenttia ja EU:n neuvostoa hyväksymään uusia omia varoja koskevan mukautetun paketin ennen vuonna 2024 järjestettäviä seuraavia Euroopan parlamentin vaaleja ja ennen nykyisen poliittisen toimikauden päättymistä.

1.5 ETSK katsoo kuitenkin, että kysymys EU:n omista varoista ja rahoituskapasiteetista ei ole saanut riittävää näkyvyyttä, jotta kaikkia sen näkökohtia olisi voitu käsitellä. Olisi käytävä viipymättä ja EU:n toimielinten seuraavan toimikauden mukaisesti perusteellinen, mutta ajallisesti rajattu keskustelu, johon osallistuisivat myös työmarkkinaosapuolet ja

kansalaisyhteiskunnan organisaatiot. Keskustelulle on erityisen kiireellinen tarve, ja siinä olisi keskityttävä myös EU:n kykyyn rahoittaa oma kunnianhimoinen mutta tarpeellinen ohjelmansa. Euroopan parlamentin 10. toukokuuta 2023 esittämät omia varoja koskevat ehdotukset ⁽¹⁾, joita ETSK kannattaa yleisesti, ovat tärkeä panos tähän keskusteluun.

1.6 ETSK korostaa, että NextGenerationEU-välineen takaisinmaksuun liittyvät unionin talousarviosta maksettavat menot eivät saa vähentää EU:n muiden ohjelmien tai investointien rahoitusta nykyisessä ja seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä. Tämä on keskeisen tärkeää EU:n taloudelliselle yhdentymiselle ja sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle sekä EU:n maailmanlaajuiselle kilpailukyvyille ja pandemian jälkeiselle elpymiselle keskipitkällä aikavälillä.

1.7 ETSK toteaa, että jo ehdotettuihin uusiin omiin varoihin on tehtävä kiireellisesti mukautuksia ja on ehdotettava lisää uusia omia varoja. Samalla ETSK toistaa, että omien varojen järjestelmää on ajanmukaistettava rakenteellisesti, jotta voidaan tukea digitaalisen, ekologisen ja kestäväen talouskasvun tavoitteita.

1.8 ETSK katsoo, että päästökauppajärjestelmästä saaduilla tuloilla olisi tuettava jäsenvaltioiden pyrkimyksiä ottaa käyttöön toimenpiteitä hiilestä irtautumiseksi yrityksissä, jotka toimivat aloilla, joilta tulot kerätään. Päästökauppajärjestelmän tulojen osuutta EU:n talousarviossa olisikin arvioitava tarkkaan, ja komission ja jäsenvaltioiden olisi päästävä siitä yhteisymmärrykseen.

1.9 ETSK katsoo, että eurooppalaisten yritysten tuottavuuden ja kilpailukyvyyn olisi kuuluttava painopisteisiin. Samaan aikaan ETSK myöntää, että olisi arvioitava perusteellisesti näiden uusien omien varojen mahdollisia vaikutuksia yritysten kilpailukykyyn, myös tarkistettava mahdollisesti kansallisia yhtiöveropolitiikkoja, ja että julkishallinnolle ja yrityksille aiheutuva hallinnollinen taakka olisi pidettävä minimissä. Varoja olisi käytettävä strategisesti EU:n kilpailukyvyyn ja kestävyuden vahvistamiseen sekä innovoinnin ja myös sosiaalisen ja fiskaalisen oikeudenmukaisuuden ja ympäristöta-voitteiden edistämiseen.

1.10 ETSK huomauttaa, että yritysten voittoihin perustuvat tilastopohjaiset omat varat saattavat merkitä hallinnollista rasitetta kansallisille tilastolaitoksille ja yrityksille, mikä on ominaista kaikille uusille omille varoille. Vaikka tätä lisärasitetta voidaan pitää vaihtoehtoihin verrattuna marginaalisena, ETSK korostaa, että erityisesti yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa olisi vältettävä tai se olisi minimoitava.

1.11 ETSK pitää tarpeellisenä käyttää kvantitatiivisia analyysejä ehdotettujen toimenpiteiden käytännön toimivuuden arvioimiseksi. Kustakin uusien omien varojen luokasta odotettavissa olevien tulojen määrälle ja ehdotetuille teknisille mukautuksille on esitettävä kattavat ennusteet ja varmistettava avoimuus, jotta jäsenvaltiot voivat hyväksyä ne. Komission olisikin laadittava erilliset maakohtaiset ja tarvittaessa aluekohtaiset arviot jäsenvaltioiden talousarvioista odotettavissa olevien rahoitusosuuksien määrittämiseksi.

1.12 ETSK on komission kanssa samaa mieltä siitä, että OECD:n/G20-maiden ensimmäisen pilarin täytäntöönpano asetetaan etusijalle muihin digitaalialan toimenpiteisiin nähden. ETSK katsoo, että on erittäin tärkeää vauhdittaa yleissopimuksen ratifiointia, ja korostaa, että komission olisi seurattava viipymättä OECD:n ensimmäisen pilarin täytäntöönpanoa ja tehtävä teknistä työtä, jolla voitaisiin tukea EU:n direktiiviä ensimmäiseen pilariin perustuvista omista varoista.

1.13 ETSK toteaa, että väliaikaisilla tilastopohjaisilla omilla varoilla voitaisiin osallistua NextGenerationEU-välineen rahoittamiseen siihen asti, kunnes BEFIT-mekanismi pannaan täytäntöön. Samaan aikaan ETSK kehottaa arvioimaan perusteellisesti jo käytössä olevien omien varojen tehokkuutta ja korostaa, että on varmistettava jo vahvistettujen sääntöjen noudattaminen sekä saatettava päätökseen ja toteutettava jo aloitetut uudistukset.

2. Yleistä

2.1 Komissio ehdotti joulukuussa 2021 EU:n talousarvion rahoittamiseksi kolmea uutta omien varojen lähdeä: rahoitusosuus päästökauppajärjestelmästä, rahoitusosuus EU:n hiilirajamekanismista (CBAM) sekä osuus monikansallisten yritysten jäännösvoitoista OECD:n/G20-maiden tekemän sopimuksen (ensimmäinen pilari) nojalla.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma aiheesta "Omat varat: uusi alku EU:n rahoitukselle – uusi alku Euroopalle".

2.2 ETSK antaa täyden tukensa monivuotisen rahoituskehyn 2021–2027 väliarvioinnin ehdotukselle kasvattaa asteittain EU:n omia varoja suhteessa jäsenvaltioiden BKTL-perusteisiin tuloihin⁽²⁾. Monivuotisen rahoituskehyn hyväksymisen jälkeen on ilmaantunut uusia rahoitustarpeita, jotka johtuvat covid-19-kriisin aiheuttamasta talouden taantumasta, NextGenerationEU-välineestä, elpymis- ja palautumistukivälineestä, Ukrainan elpymiseen myönnetystä tuesta ja niiden investointien rahoittamisesta, joilla pyritään varmistamaan EU:n strateginen riippumattomuus eri aloilla, erityisesti vihreässä teollisuudessa.

2.3 Komission ehdotus on kiireellinen, sillä EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen rahoittamiseksi ottama laina on maksettava takaisin korkeammilla koroilla. ETSK kannattaa ehdotuksen soveltamisalaa ja sen pikaista hyväksymistä ennen seuraavia Euroopan parlamentin vaaleja. ETSK korostaa kuitenkin Euroopan parlamentin päätöslauselman mukaisesti, että tulevaisuudessa EU:n talousarvion tuloja on lisättävä. Komitea katsoo, että tämä toinen askel on otettava sen jälkeen, kun on käyty kiireesti perusteellinen keskustelu EU:n kapasiteetista rahoittaa kestävästi EU:n yhteisten tavoitteiden toteuttamista. Järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla tulisi olla tässä keskustelussa keskeinen rooli.

2.4 ETSK pitää tervetulleina komission pyrkimyksiä ehdottaa – SEUT-sopimuksen 322 artiklan 2 kohdan ja neuvoston päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053⁽³⁾ 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti – uusia omia varoja ja varmistaa EU:lle vakaa ja kestävä talousarvio. EU:n talousarvio on yksi peruspilareista EU:n taloudelliselle yhdentymiselle ja sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle sekä sen maailmanlaajuiselle kilpailukyvyllä pitkällä aikavälillä.

2.5 ETSK toteaa, että tarvitaan vakaa kehys, jolla taataan joustavat EU:n talousarviotoimet tulevaisuudessa mahdollisesti ilmeneviin odottamattomiin häiriöihin vastaamiseksi. Kehyksessä on otettava huomioon tarve maksaa takaisin NextGenerationEU-välineen (josta jäsenvaltiot sopivat covid-19-pandemian aikana) rahoituksen pääoma ja korko.

2.6 ETSK korostaa, että NextGenerationEU-välineen takaisinmaksuun liittyvät unionin talousarviosta maksettavat menot eivät saa vähentää EU:n muiden ohjelmien tai investointien rahoitusta nykyisessä ja seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä. Tämä on keskeisen tärkeää EU:n taloudelliselle yhdentymiselle ja sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle sekä EU:n maailmanlaajuiselle kilpailukyvyllä pandemian jälkeisen elpymisen aikana keskipitkällä aikavälillä.

2.7 Kuten ETSK on korostanut aiemmin lausunnossaan ehdotuksesta omia varoja koskevaksi päätökseksi⁽⁴⁾ ja lausunnossaan uusien omien varojen toisesta ryhmästä⁽⁵⁾, ehdotettuihin omiin varoihin on tehtävä kiireellisesti mukautuksia ja on ehdotettava uusia omia varoja. Tämä on tarpeen, jotta vältetään BKTL-maksuisuuden kasvu joulukuussa 2021 esitetystä omien varojen paketista johtuvien riittämättömien rahoitusosuuksien vuoksi.

2.8 ETSK suhtautuu periaatteessa myönteisesti kesäkuussa 2023 julkaistun komission analyysiin ja ehdotukseen uudesta omien varojen paketista, johon sisältyy joulukuussa 2021 tehdyn alkuperäisen ehdotuksen tarkistaminen kolmen uuden tulolähteen luomiseksi EU:lle. Näistä yhtenä ovat uudet väliaikaiset tilastopohjaiset omat varat. Samalla ETSK toistaa,

(2) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Nykyaikainen talousarvio unionille, joka suojelee, puolustaa ja tarjoaa mahdollisuuksia – monivuotinen rahoituskehys vuosiksi 2021–2027” (COM(2018) 321 final) ”Ehdotus neuvoston asetukseksi vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyn vahvistamisesta” (COM(2018) 322 final/2–2018/0166 (APP)) ”Ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä” (COM(2018) 325 final – 2018/0135 (CNS)) ”Ehdotus neuvoston asetukseksi yhteiseen yhdistettyyn yhteisöveropohjaan, Euroopan unionin päästökauppa-järjestelmään ja kierrättämättömään muovipakkausjätteeseen perustuvien omien varojen käyttöön asettamisessa noudatettavista menetelmistä ja menettelyistä sekä käteisvarojen saamiseksi toteutettavista toimenpiteistä” (COM(2018) 326 final – 2018/0131 (NLE)) ”Ehdotus neuvoston asetukseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmää koskevista täytäntöönpanotoimenpiteistä” (COM(2018) 327 final – 2018/0132 (APP)) ”Ehdotus neuvoston asetukseksi arvonlisäverosta kertyvien omien varojen lopullisesta yhdenmukaisesta kantomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 muuttamisesta” (COM(2018) 328 final – 2018/0133 (NLE)) (EUVL C 440, 6.12.2018, s.106).

(3) Neuvoston päätös (EU, Euratom) 2020/2053, annettu 14 päivänä joulukuuta 2020, Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä ja päätöksen 2014/335/EU, Euratom kumoamisesta (EUVL L 424, 15.12.2020, s. 1).

(4) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n talousarvion uudet omat varat” (COM(2021) 566 final), ”Ehdotus neuvoston asetukseksi vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyn vahvistamisesta annetun asetuksen (EU, Euratom) 2020/2093 muuttamisesta” (COM(2021) 569 final – 2021/0429 (APP)) ja ”Ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 muuttamisesta” (COM(2021) 570 final – 2021/0430 (CNS)) (EUVL C 323, 26.8.2022, s. 48).

(5) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Uusien omien varojen toinen ryhmä” (valmisteleva lausunto) (EUVL C 293, 18.8.2023, s. 13).

että omien varojen järjestelmää on ajanmukaistettava rakenteellisesti, jotta voidaan tukea jäsenvaltioiden toimia digitaalisen, ekologisen ja kestäväen talouskasvun tavoitteiden saavuttamiseksi.

2.9 Euroopan parlamentti esitti toukokuussa 2023 EU:n talousarvioon useita uusia tulonlähteitä, muun muassa yhtiöveroon perustuvat omat varat, finanssitransaktiovero, oikeudenmukainen rajamekanismi, kryptovaroja koskeva vero, vihreät omat varat ja tilastoihin perustuvat kansalliset rahoitusosuudet.

2.10 Uusien omien varojen toisesta ryhmästä antamassaan lausunnossa ETSK kannatti useita Euroopan parlamentin ehdotuksia ja esitti omia suosituksiaan mahdollisista uusista omista varoista. Samassa yhteydessä ETSK toisti, että kaikkiin omia varoja koskeviin ehdotuksiin olisi liitettävä arviointi niiden tehokkuudesta ja vaikutuksista yrityksiin ja kotitalouksiin. EU:n olisikin tarkasteltava ensi tilassa sellaisia uusia vaihtoehtoja EU:n talousarvion tuleville tuloille, joilla minimoidaan eurooppalaisten yritysten ja kansalaisten verorasite.

2.11 Vaikka komissio on kyllä analysoinut mahdollisia vaihtoehtoja EU:n talousarvion uusille tulolähteille, ETSK toteaa, että valitettavasti useiden Euroopan parlamentin ja ETSK:n ehdottamien vaihtoehtojen ei ole katsottu viime kädessä olevan riittävän soveliaita ja vakuuttavia, jotta ne olisi voitu sisällyttää komission ehdotukseen. Tosin yritysten voittojen arviointiin perustuvia tilastopohjaisia omia varoja pidetään kuitenkin tehokkaana väliaikaisena ratkaisuna, jolla on "suuri potentiaalinen lisäarvo" ⁽⁶⁾.

2.12 ETSK toteaa jälleen kerran, että komission on aina EU:n talousarvioon liittyviä päätöksiä tehdessään pyrittävä käynnistämään laaja yhteiskunnallinen keskustelu ja keräämään näkemyksiä kansalaisilta, kansalaisjärjestöiltä ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioilta, yrityksiltä, hallintotahoilta ja kaikilta sidosryhmiltä. Tämän periaatteen olisi aina ohjattava EU:n lainsäätäjiä ehdottamaan toimenpiteitä, jotka eivät vaaranna EU:n muiden ohjelmien talousarvioita ja noudattavat suhteellisuusperiaatetta ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden periaatetta.

2.13 ETSK kehottaa komissiota tekemään lisäarviointeja ehdotuksista mahdollisiksi omiksi varoiksi ja suhtautuu epäillen niiden varojen pitkän aikavälin vaikuttavuuteen ja kestävyYTEEN, joita ehdotetaan NextGenerationEU-välineen rahoittamiseksi kerättyjen varojen takaisinmaksamista varten.

2.14 ETSK katsoo, että komission arvioinnissaan käyttämät kriteerit, kuten tulopotentiaali, yksinkertaisuus ja tulojen nopea käyttöönotto, ovat melko rajallisia. Kahdeksan mahdollisen omien varojen lähteen arviointi perustuu kolmeen periaatteeseen, jotka on johdettu EU:n tuloja koskevista varsin niukoista kirjallisuuslähteistä. Arvioinnin tulokset ovat näin ollen pääosin laadullisia ⁽⁷⁾ eivätkä tuo selvyttä varojen vaikuttavuudesta ja kestävyYTYDESTÄ pitkällä aikavälillä.

2.15 ETSK katsoo, että ongelman ratkaisemiseksi toimenpiteistä on tehtävä kvantitatiiviset analyysit. Kustakin uusien omien varojen luokasta odotettavissa olevien tulojen määrälle ja ehdotetuille teknisille mukautuksille on esitettävä kattavat ennusteet ja varmistettava avoimuus, jotta jäsenvaltiot voivat hyväksyä ne. Komission olisikin laadittava erilliset maakohtaiset ja tarvittaessa aluekohtaiset arviot, jotta voitaisiin määrittää, minkälaisen paineen niiden voidaan odottaa aiheuttavan jäsenvaltioiden talousarvioihin. Ennusteissa olisi myös otettava huomioon tulevat skenaariot, kuten talouden häiriöt tai rahoitusmarkkinoiden epävakauden uudet lähteet, jotka asettavat lisärajoitteita jäsenvaltioiden talousarvioille.

2.16 ETSK ilmaisee myös huolensa uusia omia varoja koskevan ehdotuksen esittämisen aikataulusta. Kun otetaan huomioon EU:n neuvoston puheenjohtajavaltion Espanjan esittämät painopisteet ja kesäkuussa 2024 pidettävät Euroopan parlamentin vaalit, ETSK kehottaa asianomaisia osapuolia hyväksymään omia varoja koskevan mukautetun paketin ennen nykyisen poliittisen toimikauden päättymistä.

2.17 ETSK kehottaa komissiota etsimään edelleen uusia rahoituslähteitä NextGenerationEU-välineen takaisinmaksua ja EU:n talousarvion rahoittamista varten. Kuten edellä mainittiin, on ratkaisevan tärkeää käynnistää keskustelu ja osallistaa siihen asiaankuuluvat sidosryhmät silloin, kun tutkitaan uusia vaihtoehtoja ja käsitellään niiden mahdollisia vaikutuksia keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. ETSK katsoo, että työmarkkinaosapuolten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan osallistaminen virallisiin kuulemisiin on ratkaisevan tärkeää, kun otetaan käyttöön omia varoja elpymis- ja palautumistukivälineen takaisinmaksun rahoittamiseksi ja tarkistetaan laajemmin omien varojen järjestelmää. Näin helpotettaisiin EU:n talousarviota koskevan yhteiskunnallisen konsensuksen saavuttamista Euroopassa. Komitea kehottaa komissiota etenemään tähän suuntaan.

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin mietintöluonnos aiheesta "Omat varat: uusi alku EU:n rahoitukselle – uusi alku Euroopalle", Euroopan parlamentin budjettivaliokunta.

⁽⁷⁾ Muutettu ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 muuttamisesta (COM (2023) 331 final).

3. Erityistä

3.1 ETSK on komission kanssa samaa mieltä siitä, että OECD:n/G20-maiden ensimmäisen pilarin täytäntöönpano asetetaan etusijalle muihin digitaalialan toimenpiteisiin nähden. Koska OECD:n ensimmäisessä pilarissa käsitellään jo digitaalialan verotukseen liittyviä haasteita ja sen täytäntöönpanoa koskeva tekninen työ on edelleen käynnissä, ETSK pitää erittäin tärkeänä vauhdittaa yleissopimuksen ratifiointia. ETSK korostaa, että komission olisi seurattava viipymättä OECD:n ensimmäisen pilarin täytäntöönpanoa ja tehtävä teknistä työtä, jolla voitaisiin tukea EU:n direktiiviä ensimmäiseen pilariin perustuvista omista varoista.

3.2 ETSK toteaa, että hiilimarkkinoiden viimeaikainen kehitys on lisännyt päästökauppajärjestelmän tulopotentiaalia. Vaikka markkinahintojen odotetaan pysyvän tulevina vuosina vakaasti 55 euron tason yläpuolella, niin kuin komissio toteaa⁽⁸⁾, ETSK katsoo, että päästökauppajärjestelmän tuloilla olisi tuettava myös jäsenvaltioiden pyrkimyksiä ottaa käyttöön toimenpiteitä hiilestä irtautumiseksi yrityksissä, jotka toimivat aloilla, joilta tulot kerätään. Päästökauppajärjestelmän tulojen osuutta EU:n talousarviossa olisikin arvioitava tarkkaan, ja komission ja jäsenvaltioiden olisi päästävä siitä yhteisymmärrykseen. ETSK on huolissaan päästökauppajärjestelmästä saatavien omien varojen mukauttamisesta ja ehdotetusta kertoimen korottamisesta alun perin ehdotetusta 25 prosentista 30 prosenttiin kaikista EU:n päästökauppajärjestelmän tuottamista tuloista. Tämä saattaa hidastaa hiilestä irtautumista ja yleisesti vihreitä investointeja kansallisella tasolla.

3.3 Ilmastoneutraaliuden saavuttaminen edellyttää jäsenvaltioilta merkittäviä ponnisteluja samalla kun otetaan huomioon erilaiset maakohtaiset tarpeet, välineet ja toteutettavat toimenpiteet. Onkin tarpeen edistää niiden valmiuksia ja pyrkimyksiä saavuttaa ilmastotavoitteet heikentämättä niiden sitoutumista NextGenerationEU-välineen takaisinmaksuun.

3.4 ETSK on tyytyväinen siihen, että ehdotetut tilastopohjaiset omat varat ovat luonteeltaan väliaikaisia. Samaan aikaan ETSK myöntää, että olisi arvioitava perusteellisesti näiden uusien omien varojen mahdollisia vaikutuksia yritysten kilpailukykyyn, myös tarkistettava mahdollisesti kansallisia yhtiöveropolitiikkoja, ja että julkishallinnolle ja yrityksille aiheutuva hallinnollinen taakka olisi pidettävä minimissä.

3.5 ETSK panee merkille komission toteamuksen, jonka mukaan verotuksen riittävän yhdenmukaistamisen puute EU:ssa on peruste yritysten voittoihin perustuville tilastollisille omille varoille. Tämä puute antaa suurille monikansallisille yrityksille mahdollisuuden hyötyä voitonsiirroista, verosuunnittelusta ja kansallisten verojärjestelmien eroavuuksista. Komission ehdotukseen liittyvästä ongelmasta olisi kuitenkin annettava selkeämpi kuva, ja mahdollisia tuloja olisi arvioitava tarkkaan. ETSK katsookin, että tätä uutta tulonlähdettä koskevan ehdotuksen tueksi olisi tehtävä kattava vaikutustenarviointi.

3.6 ETSK korostaa, että rahoitusalan ja rahoitusalan ulkopuolisten monikansallisten yritysten määritelmää on selkeytettävä. Komission yksiköiden valmisteluasiakirjaan⁽⁹⁾ tarvitaan avoimempaa tietoa, jotta voidaan määrittää yritysten tuloja tai yritysten voittoja ja niiden koostumusta koskevat yhdenmukaistetut tilastot. Komission olisi tarjottava rahoitusalan ulkopuolisten sektoreiden tilejä koskevasta Eurostatin tietokannasta ekstrapoloituihin tietoihin perustuvien laskelmien avulla helposti saatavilla olevaa tietoa, jonka avulla voidaan seurata väliaikaisiin tilastopohjaisiin omiin varoihin kuuluvia rahoitusosuuksia, jotka kukin jäsenvaltio maksaa EU:n talousarvioon.

3.7 ETSK toteaa, että väliaikaisilla tilastopohjaisilla omilla varoilla voitaisiin osallistua NextGenerationEU-välineen rahoittamiseen siihen asti, kunnes BEFIT-mekanismi pannaan täytäntöön.

Bryssel 25. lokakuuta 2023.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Oliver RÖPKE

⁽⁸⁾ Muutettu ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 muuttamisesta (COM (2023) 331 final).

⁽⁹⁾ Muutettu ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 muuttamisesta (COM (2023) 331 final).